

ΤΑΣΣΟΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

«Νομίζαμε ότι θα αλλάξουμε τον κόσμο»

> Μια πολιτική διαδρομή παράλληλη με την πορεία του τόπου

ΤΗΣ ΑΝΤΙΓΟΝΗΣ ΣΟΛΟΜΩΝΙΔΟΥ ΔΡΟΥΣΙΩΤΟΥ

Γεννήθηκε στις 7 Ιανουαρίου 1934, στην ενορία Αγίου Αντωνίου, στη Λευκωσία. Γονείς του ο δάσκαλος και αργότερα υπάλληλος της Γεωργικής Τράπεζας, Νικόλας και η Αγγελική, οικοκυρά από την Άσσια. Ήταν το πρώτο από τα τρία παιδιά της οικογένειας. Η αδελφή του, Νίτσα, είναι κατά οκτώ χρόνια μικρότερή του και ο αδελφός του, Πάνος, δέκα χρόνια μικρότερος. Οι γονείς τους ήταν φτωχοί, «αλλά θυσίαζαν κάθε προσωπική απόλαυση που τους επέτρεπαν οι ισχνοί πόροι τους, για να προσφέρουν σε μας οτιδήποτε χρειαζόμαστε», όπως λέει ο ίδιος. Μεγάλωσε στην ενορία Αγίου Σάββα μέσα σ' ένα κλίμα αγάπης και φροντίδας. Οι μέρες πενούσαν με σχολείο, διάβασμα και ποδόσφαιρο στην «περβόλα» του Ρόγιαλ, απέναντι από το σπίτι τους.

Δημοτικό σχολείο πήγε στον Άγιο Κασσιανό και στο Ελένιο. Μετά φοίτησε στο Παγκύπριο Γυμνάσιο και όλοι λένε ότι ήταν καλός μαθητής και ιδιαίτερα μελετηρός. Επαιζε βόλεϊ, θέατρο και ήταν μεταξύ των μαθητών που εξέδιδαν το περιοδικό «Μαθητική Εστία» υπό την επίβλεψη του Νίκου Κρανιδιώτη. Όπως θυμάται, η μόδα της εποχής υπαγόρευε απογευματινό περίπατο για συζητήσεις... υψηλού επιπέδου, από φιλοσοφία μέχρι θέατρο και ποίηση. Τα θυμάται ακόμη, με νοσταλγία αλλά και μια δόση αυτοσαρκασμού: «Μέσα στη μαθητική μας αφέλεια και άγνοια, νομίζαμε ότι είμαστε "αυθεντίες". Ζητούσαμε για Μαρξ-Λένιν, μεγάλα θέματα. Θα αλλάζαμε τον κόσμο. Μαθητικά ονειροπερατήματα...».

Η φιλία του πατέρα του με τον δικηγόρο (και αργότερα αρχιδικαστή), Γιώργο Βασιλειάδη, αλλά και με τον Κρίτωνα Τορνάρη (αργότερα γενικό εισαγγελέα), υπήρξε καθοριστική για την επαγγελματική πορεία που θα ακολουθούσε ο Τάσος Παπαδόπουλος. Ετσι, πηγαίνει στο Λονδίνο για σπουδές στο King's College. Συγκλαστικός του το δεύτερο χρόνο ήταν ο Λέλλος Δημητριάδης, Σπύρος Κυπριανός, Μάρκος Σπανός, Δημήτρης Λιβέριας και Ανδρέας Μαυρομμάτης.

«Όλοι είχαν πιο μεγάλη οικονομική ευχέρεια από μένα και έπαιρναν πολύ μεγαλύτερο μνυαίο επίδομα. Όμως κι αυτό, ίσως, να είναι μοναδικό, βάσαμε τα λεφτά μας σε κοινό ταμείο -το κρατούσε ο Λέλλος- και μοιραζόμαστε ισότιμα όλα τα έξοδα συντήρησης», όπως διηγείται.

Η «ομάδα των πέντε» ήταν αυτοί που ίδρυσαν τον πρώτο οργανωμένο φοιτητικό σύλλογο στο Ηνωμένο Βασίλειο, την Εθνική Φοιτητική Ένωση Κυπρίων Αγγλίας (ΕΦΕΚΑ). Η ίδρυσή της συνέπεσε με την περίοδο προετοιμασίας και διεξαγωγής του απελευθερωτικού αγώνα της Κύπρου. Η κύρια δράση της, πέρα από τα φοιτητικά θέματα, περιστράφηκε γύρω από την ενίσχυση

Φοιτητής στο Λονδίνο.

Υπουργός ετών 24

Ο Τάσος Παπαδόπουλος υπήρξε ένα από τα μέλη της τετραμελούς ελληνοκυπριακής αντιπροσωπείας που συμμετείχε στη Συνταγματική Επιτροπή, η οποία κατήρτισε το Σύνταγμα της Κυπριακής Δημοκρατίας. Όταν ο Μακάριος επρόκειτο να σχηματίσει την πρώτη κυβέρνηση, ζήτησε από τον Τάσσο Παπαδόπουλο να υποβάλει κατάλογο με προσωπικότητες, μιας και ως γενικό υπεύθυνος της Παγκύπριας Επιτροπής Κυπριακού Αγώνος (ΠΕΚΑ), γνώριζε όλους τους παράγοντες της εποχής. «Χωρίς να το αναμένω και ενώ εγώ του υπέβαλα κατάλογο 20 προσώπων, την τελευταία μέρα και απρόσμενα, μου είπε: "Κάτσε εκεί. Είσαι υπουργός Εσωτερικών". Έτσι απλά και αναπάντεχα». Ήταν μόλις 24 χρόνων. «Πιστεύω ότι η πρώτη κυβέρνηση, η "παιδική χορωδία" όπως περιφρονητικά μας αποκαλούσαν, ήταν μια από τις καλύτερες που είχε ποτέ ο τόπος. Ζηλωτές, αφοσιωμένοι, ιδεαλιστές, δημιουργοί, παρά τα αναπόφευκτα κακά και ελλείμματα δημοκρατίας σε ένα "κράτος" που μόλις γεννήθηκε. Από το χάος και την αναταραχή, βοηθήσαμε να κτιστεί "κράτος". Ήμουν ο νεαρότερος υπουργός (υπέρβησα σε 5 υπουργοί), αλλά, νομίζω, από τους πιο αγαπητούς στον Μακάριο. Μόνο μένα προσαγόρευε ως «βρε» και με πείραζε. Όλους τους άλλους τους μιλούσε στον πληθυντικό και με το "κύριε"».

Ο Μακάριος και το «παιδαρέλι»

ση του αγώνα της Κύπρου μέσω της διαφώτισης της αγγλικής κοινής γνώμης και τη διανομή πληροφορικού υλικού στον αγγλικό Τύπο.

Στην επιστροφή προς Κύπρο, πήγε στην Αθήνα όπου έμενε με τον Πάτροκλο Σταύρου, ο οποίος του μίλησε για την ΕΟΚΑ και του ανέθεσε την ίδρυση δύο πενταμελών ομάδων στην Κύπρο. Επέστρεψε στις 20 Μαρτίου 1955, λίγες μόνο μέρες πριν την έναρξη του απελευθερωτικού αγώνα. Οντως, ίδρυσε τις ομάδες που του ανέθεσαν και δυο φορές, το 1956 και το 1957, οι Άγγλοι, κατόρθωσαν ουσιαστικά να εξαρθώσουν την ΕΟΚΑ στη Λευκωσία. «Στην ιεραρχία έμεινα εγώ (ποτέ δεν με συνέλαβαν) και έτσι, έγινα δυο φορές τομεάρχης», θυμάται.

ΠΡΩΤΗ φορά ο Τάσος Παπαδόπουλος είδε τον αρχιεπίσκοπο Μακάριο όταν πήγε με άλλους συμμαθητές να ζητήσουν οικονομική ενίσχυση για την έκδοση του περιοδικού «Μαθητική Εστία». Μετά την εξορία του Μακαρίου δεν υπήρξε επαφή. Τον είδε ξανά, στην Αγγλία, όταν πήγε εκεί για τη Διάσκεψη του Λονδίνου. Ο Τάσος Παπαδόπουλος, ο Βάσος Λυσαρρίδης και η αντιπροσωπεία του ΑΚΕΛ είχαν διαφωνήσει με τις Συνθήκες. Θυμάται χαρακτηριστικά: «Για μας, δηλαδή τον Λυσαρρίδη και εμένα, που είχαμε ταχθεί εναντίον των Συμφωνιών, το κλίμα ήταν

εχθρικό, ως αφόρητο. Όλη η αντιπροσωπεία γεμάτιζε σε ένα κοινό τραπέζι, ο Λυσαρρίδης και εγώ, τρώγαμε σε άλλο». Ο Τάσος Παπαδόπουλος είπε στο Μακάριο να δηλώσει ότι δέχεται τις Συμφωνίες ως βάση διαπραγματεύσεων, αφού υπήρχαν πρόνοιες που τις καθιστούσαν απαράδεκτες και να καλούσε σε διαπραγματεύσεις για να βρεθούν λύσεις στα απαράδεκτα σημεία. Τα ίδια είπε και στους Καραμανλή και Αβέρωφ. «Ποιος, όμως, άκουγε ένα 24χρονο "παιδαρέλι", όπως ήμουν εγώ».

Η δολοφονία του Γιωρκάτζη

«Με τον Γιωρκάτζη ήμασταν συναγωνιστές. Δυο φορές με αντικατέστησε ως τομεάρχης Λευκωσίας. Τέτοιοι δεσμοί που δημιουργούνται σε τέτοιες ώρες, δεν είναι εύκολο ούτε να κριθούν ούτε να διαλυθούν. Ήταν εξαιρετος οργανωτικός, αγωνίστηκε και υπέφερε ηρωικά, σε κάθε σύλληψή του. Ήταν τύπος κλειστός -ίσως γι' αυτό επιβίωσε στον αγώνα- είχε τους δικούς του ανθρώπους και σχεδιασμούς. Είμαστε αδελφικοί φίλοι, αλλά ούτε ήμουν στον κλειστό περίγυρό του, ούτε συμφωνούσα με τους σχεδιασμούς του. Έμαθα για τη δολοφονία του στο σπίτι μου, ώρα 11, πριν τα μεσάνυχτα, τηλεφωνικά, από τον Μιλτιάδη Χριστοδούλου. Σοκαριστικά και έκλαψα, ίσως για πρώτη φορά στη ζωή μου».

Συνμιλητής στο Κυπριακό.

Με τους γονείς και τ' αδελφια του.

Το πραξικόπημα

«ΉΜΟΥΝ στην Αμμόχωστο διακοπές με την οικογένειά μου και με συνελθάνονοι πραξικοπηματίες. Με έβαλαν στα κρατητήρια Αμμοχώστου μέχρι το βράδυ πριν την τουρκική εισβολή. Δυο φορές οι πραξικοπηματίες προσπάθησαν να με σκοτώσουν, γιατί ήμουν υποστηρικτής του Μακαρίου. Με έσωσε ο Κίγκς Κωνσταντίνου, που ήταν τότε διοικητής Αμμοχώστου. Στα κρατητήρια έμαθα την είδηση για τη διάσωση του Μακαρίου, το βράδυ της Πέμπτης, όταν με απελευθέρωσαν».

Ίδρυση κόμματος

«ΓΙΑ τρεις μήνες ο Μακάριος με πίεζε να αναλάβω την ίδρυση κόμματος, που αργότερα ήταν η Δημοκρατική Παράταξη (και μετέπειτα ΔΗΚΟ). Επίμονα αρνήθηκα, γιατί δεν ήθελα να πλήξω τον Γλαύκο Κληρίδη (ήταν, τότε, το θέμα της μυστικής παράδοσης των προτάσεών μας στον Ντενκτάζ) και όπως, αργότερα είπε ο Μακάριος: «Για λόγους που κατανοώ αλλά δεν συμφωνώ, αρνήθηκα».

Στο Ενιαίο με τον Κληρίδη

«Πάντα υποστήριζα ότι ο Μακάριος, έπρεπε να είχε ένα κόμμα που θα τον στήριζε και θα εξέφραζε την πολιτική του. Χωρίς να θέλω να περιαιολογίσω, ήμουν αυτός που συνέλαβε την ιδέα, που έγραψε τις αρχές του και που εξασφάλισε την έγκρισή του Μακαρίου για την ίδρυση του Ενιαίου. Ο Γλαύκος Κληρίδης ήταν ο αρχηγός του κόμματος και εγώ ήμουν ο δεύτερος τ' τάξει. Διαφώνησα με θέσεις και επιλογές του Κληρίδη και έντιμα, φανερά και με επιστολή μου (που δημοσιεύτηκε στον Τύπο) αποχώρησα με αξιοπρέπεια, αντί να μείνω στο κόμμα και να υποσκάπτω τον αρχηγό του κόμματος εκ των έδρων και υποκριτικά».

Οι σχέσεις με τον Σπύρο Κυπριανού

ΤΟ 1978 ο τότε Πρόεδρος Σπύρος Κυπριανού, λίγο μετά την απαγωγή του υιού του, Αχιλλέα, κατηγορήσε τον Τάσσο Παπαδόπουλο για συνωμοσία σε βάρος του. «Ήταν κάτι που με πίκρανε. Τώρα ξέρω ποιοι υπέβαλαν αυτή τη φανταστική κατηγορία στον Σπύρο Κυπριανού. Παρά τη δικαιολογημένη πικρία και οργή μου, στήριξα τον Κυπριανού, γιατί είχε σωστή θέση κατά τη γνώμη μου στο Κυπριακό. Ο Τάσος Παπαδόπουλος θυμάται πως αποκαταστάθηκαν οι σχέσεις του με τον Σπύρο Κυπριανού: «Ετυχε να είμαι στις Η.Π.Α. με την οικογένειά μου. Ο τότε Γενικός Γραμματέας του ΟΗΕ Πέρες Ντε Κουεγιάρ μάς κάλεσε σε γεύμα, στο σπίτι του. Με εκπλήξη τον άκουσα να μου αποκαλύπτει ότι σχεδίαζε συνάντηση Κυπριανού - Ντενκτάζ στον Νέα Υόρκη και τι θα πρότεινε. Τότε, δεν μιλούσα με τον Κυπριανού, λόγω της κατηγορίας της συνωμοσίας. Όμως δεν μπορούσα να ησυχάζω, γνωρίζοντας

«τι μαγειρευόταν». Κάλεσα τον Ντίνο Μουσιούττα, που ήταν, τότε, πρόεδρος της Κύπρου στον ΟΗΕ, του υπαγόρευσα τι μου είχε πει ο Κουεγιάρ και τα έστειλε στον πρόεδρο Κυπριανού. Σε λίγες ώρες, είχα δυο τηλεφωνήματα, ένα από τον Σπύρο

Κυπριανού και ένα από τον Ανδρέα Παπανδρέου, τότε, πρωθυπουργό της Ελλάδας και τους έδωσα τις εξηγήσεις που μου ζήτησαν. Αυτή η επαφή, έσπασε τον πάγο με τον Κυπριανού και σταδιακά, αποκαταστάθηκαν οι σχέσεις μας.

Πρόεδρος του ΔΗΚΟ

Κατά τη δεκαετία 1991-2001 ο Τάσος Παπαδόπουλος διετέλεσε Κοινοβουλευτικός εκπρόσωπος του Δημοκρατικού Κόμματος. Στις 7/10/2000, εκλέγεται, χωρίς ανθυποψήφιο, Πρόεδρος του Δημοκρατικού Κόμματος στο ιστορικό Εκλογικό Συνέδριο όπου ανήγγειλε την αποχώρησή του ο ιδρυτής του Κόμματος Σπύρος Κυπριανού. «Δεν επιδίωξα ποτέ, να αντικαταστήσω τον Σπύρο Κυπριανού στην προεδρία του ΔΗ.ΚΟ. Όταν ο ίδιος, εθελοντικά αποχώρησε, η μεγάλη πλειοψηφία του κόσμου του ΔΗ.ΚΟ. με θεώρησε ως κατάλληλη λύση διαδοχής».

Κορυφαία στιγμή στην πολιτική διαδρομή του Τάσσο Παπαδόπουλου, το διάγγελμά του προς τον κυπριακό λαό για το Σχέδιο Ανάν.